

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 75

Rozeslána dne 30. května 2005

Cena Kč 23,-

O B S A H:

208. Vyhláška o stanovení ochranného pásma I. stupně přírodního léčivého zdroje minerální vody jímané vrtem HV-40 v Mariánských Lázních
 209. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění vyhlášky č. 401/2004 Sb.
 210. Nález Ústavního soudu ze dne 22. března 2005 ve věci návrhu na zrušení obecně závazné vyhlášky města Prostějova č. 8/2003 o náhradách za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně v majetku města Prostějova
 211. Nález Ústavního soudu ze dne 22. března 2005 ve věci návrhu na zrušení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a na zrušení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
-

208

VYHLÁŠKA

ze dne 17. května 2005

**o stanovení ochranného pásma I. stupně přírodního léčivého zdroje minerální vody
jímané vrtem HV-40 v Mariánských Lázních**

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 46 odst. 3 písm. b) zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění zákona č. 76/2002 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.:

§ 1

(1) K ochraně přírodního léčivého zdroje minerální vody, který je jímán vrtem HV-40 nacházejícím se na pozemkové parcele č. 147/79, katastrální území Mariánské Lázně (dále jen „zdroj“), se stanoví ochranné pásmo I. stupně¹⁾, které je současně pásmem fyzické ochrany zdroje.

(2) Ochranné pásmo I. stupně je vymezeno pozemkovou parcelou č. 147/79, katastrální území Mariánské Lázně o rozloze 100 m². Vymezení ochranného pásma I. stupně je graficky vyznačeno v kopii katas-

trální mapy v měřítku 1 : 1000, která je přílohou této vyhlášky. Vymezení ochranného pásma I. stupně zdroje v katastrální mapě a v Základní mapě České republiky v měřítku 1 : 10 000 je k nahlédnutí na Ministerstvu zdravotnictví nebo na Městském úřadě Mariánské Lázně.

§ 2

(1) Na území ochranného pásma I. stupně je nepovoláným vstup zakázán²⁾.

(2) Ochranné pásmo I. stupně se oplotí a označí tabulkou s nápisem „Pásmo fyzické ochrany přírodního léčivého zdroje. Nepovoláným vstup zakázán.“.

§ 3

Tato vyhláška nabývá účinnosti 15. dnem od jejího vyhlášení.

Ministryně:

doc. MUDr. Emmerová, CSc. v. r.

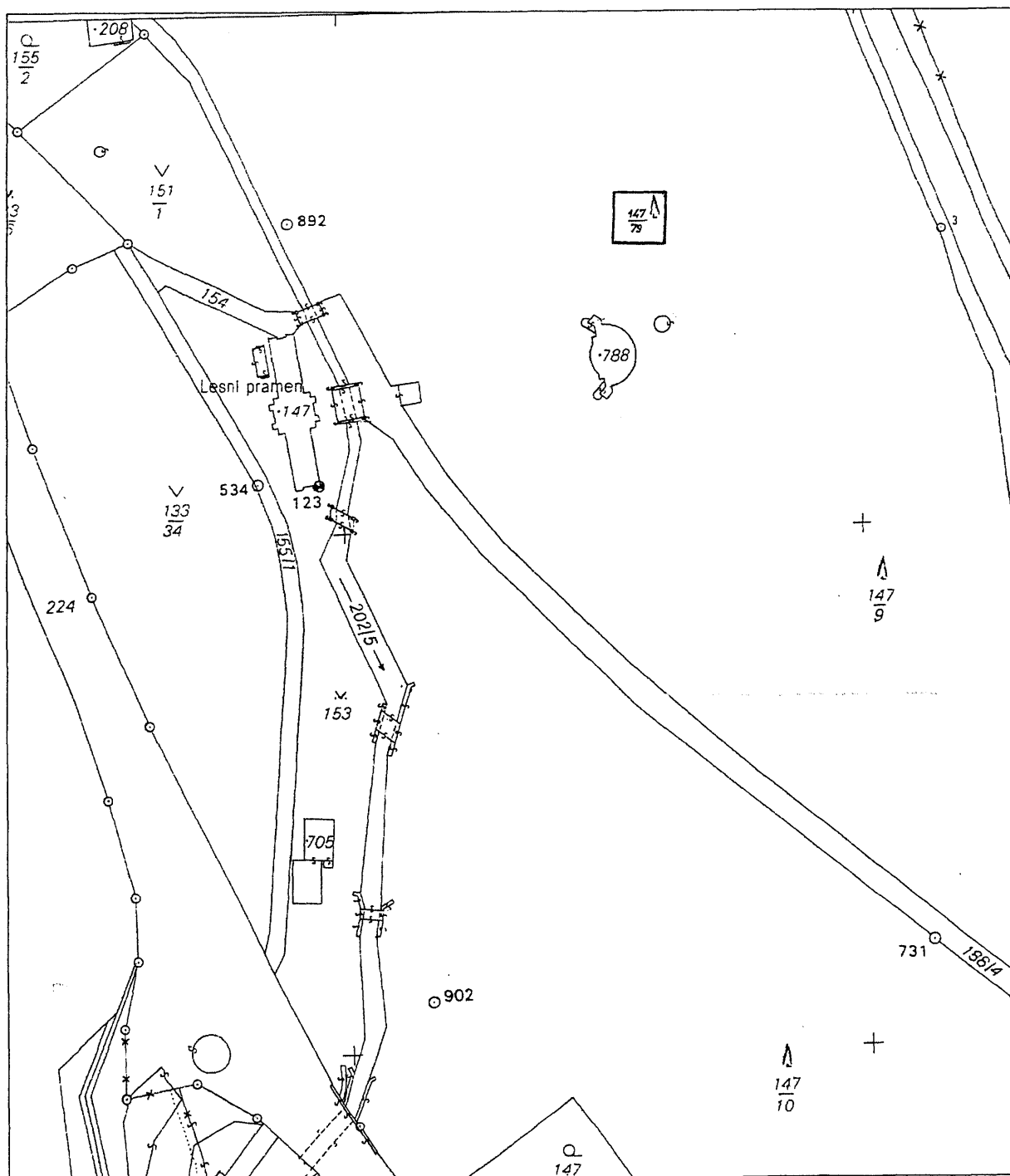
¹⁾ § 22 zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

²⁾ § 24 zákona č. 164/2001 Sb.

Vymezení ochranného pásma I. stupně přírodního léčivého zdroje minerální vody

Kopie katastrální mapy

Mapový list 6-8/14, obec Mariánské Lázně, měřítko 1:1 000

209

VYHLÁŠKA

ze dne 20. května 2005,

**kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb.,
o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění vyhlášky č. 401/2004 Sb.**

Ministerstvo zemědělství stanoví podle § 3 odst. 5 a § 16 písm. a) a b) zákona č. 156/1998 Sb. o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění zákona č. 308/2000 Sb., zákona č. 147/2002 Sb. a zákona č. 317/2004 Sb.:

Čl. I

1. V bodě 1. přílohy č. 1 k vyhlášce č. 474/2000 Sb. se za slova „minerální hnojiva“ vkládají slova „s výjimkou hnojiv označených jako „hnojiva ES““.

2. V poznámce pod čarou č. 4 přílohy č. 1 k vy-

hlášce č. 474/2000 Sb. se za slovy „statková hnojiva“ doplňují slova „a organické hnojivo pod číslem typu 18.1 písmeno e)“.

3. V tabulce č. 5 přílohy č. 3 k vyhlášce č. 474/2000 Sb. u Organických a organominerálních hnojiv u čísla typu 18.1 písmene e) se ve sloupci 7 slova „maximální dávka 30 t/ha nejvýše jednou za tři roky“ zrušují.

Čl. II

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. června 2005.

Ministr:

Ing. Zgarba v. r.

210

N Á L E Z

Ústavního soudu

Jménem České republiky

Ústavní soud rozhodl dne 22. března 2005 v plénu ve složení JUDr. Stanislav Balík, JUDr. František Duchoň, JUDr. Vojen Güttler, JUDr. Pavel Holländer, JUDr. Ivana Janů, JUDr. Dagmar Lastovecká, JUDr. Jiří Mucha, JUDr. Jiří Nykodým, JUDr. Pavel Rychetský, JUDr. Miloslav Výborný a JUDr. Eliška Wagnerová (soudce zpravodaj) ve věci návrhu ministra vnitra Mgr. Františka Bublana na zrušení obecně závazné vyhlášky města Prostějova č. 8/2003 o náhradách za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně v majetku města Prostějova,

takto:

Obecně závazná vyhláška města Prostějova č. 8/2003 o náhradách za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně v majetku města Prostějova se ruší pro rozpor s § 10 písm. c) zákona o obcích interpretovaným v souladu s čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

Odůvodnění

I.

Návrhem ze dne 16. 11. 2004 splňujícím obsahové i formální náležitosti podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) se ministr vnitra domáhá zrušení obecně závazné vyhlášky města Prostějova č. 8/2003 o náhradách za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně v majetku města Prostějova pro její rozpor se zákonem.

Citovaná vyhláška nabyla účinnosti dne 1. 1. 2004. Opatřením ze dne 12. 10. 2004 č. j. MS-1655/2-2004 zahájilo Ministerstvo vnitra správní řízení o pozastavení účinnosti tohoto právního předpisu. Rozhodnutí o pozastavení účinnosti citovaného právního předpisu ze dne 12. 10. 2004 č. j. MS-1655/2-2004 bylo doručeno městu Prostějovu dne 1. 11. 2004. Protože město Prostějov nezjednálo nápravu, podal navrhovatel Ústavnímu soudu návrh podle čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 64 odst. 2 písm. g) zákona o Ústavním soudu na zrušení této vyhlášky. Znění citované obecně závazné vyhlášky je následující:

OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA č. 8/2003

o náhradách za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně v majetku města Prostějova

Zastupitelstvo města Prostějova vydalo dne 18. 11. 2003 v souladu s ustanovením § 10 písm. c) a § 84 odst. 2 písm. i) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku.

Článek 1

Předmět úpravy

- (1) Město Prostějov touto obecně závaznou vyhláškou stanoví v zájmu ochrany a rozvoje veřejné zeleně v majetku města Prostějova náhradu za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně a za kácení dřevin rostoucích mimo les, které jsou ve vlastnictví města Prostějova.
- (2) Tato obecně závazná vyhláška dále stanoví podrobnosti náhrady za ekologickou újmu, zejména výši náhrady, její splatnost a způsob placení.

Článek 2

Vymezení některých pojmů

Podle této obecně závazné vyhlášky se rozumí:

- a) veřejnou zelení veřejně přístupná zeleň na pozemcích v majetku města Prostějova, zejména veškeré trávníky, včetně záhonů, jakož i jednotlivě rostoucí stromy,
- b) zábořem veřejné zeleně jakákoliv činnost, která povede k trvalému odstranění trávníku nebo jiné veřejné zeleně v souvislosti s výstavbou nebo zřízením zejména odstavného stání, parkoviště, vjezdu, případně reklamní plochy a dalších ploch,
- c) dřevinou rostoucí mimo les jakákoliv dřevina v majetku města Prostějova rostoucí na pozemcích v majetku města Prostějova,
- d) správcem zeleně město Prostějov nebo jím oprávněný uživatel nebo osoba, se kterou město Prostějov jako vlastník pozemku nebo jím oprávněný uživatel uzavře dohodu o údržbě zeleně,
- e) náhradou za ekologickou újmu finanční úhrada za požadovaný zábor veřejné zeleně nebo kácení dřevin v majetku města Prostějova.

Článek 3

Výše náhrady za ekologickou újmu

- (1) Náhrada za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně se stanoví ve výši 250 Kč za každý i započatý 1 m² veřejné zeleně.
- (2) Náhrada za ekologickou újmu při kácení dřeviny rostoucí mimo les se stanoví ve výši 5 000 Kč za každou dřevinu.

Článek 4

Splatnost náhrady za ekologickou újmu a způsob jejího placení

- (1) Každý, na jehož žádost příslušný orgán města Prostějova schválil pronájem nebo prodej pozemku k účelu spojenému se zábořem veřejné zeleně, zaplatí náhradu za ekologickou újmu v příslušné výši před uzavřením nájemní nebo kupní smlouvy. Pokud náhrada za ekologickou újmu nebude městu Prostějovu zaplacená, nájemní nebo kupní smlouva nebude uzavřena. Náhrada za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně není součástí nájemného z pozemku nebo kupní ceny za pozemek při koupi pozemku.
- (2) Každý, v jehož zájmu je podána žádost o povolení kácení dřeviny rostoucí mimo les, zaplatí náhradu za ekologickou újmu ve výši 5 000 Kč za každou dřevinu. Po uhrazení této částky požádá odbor správy majetku města v zastoupení vlastníka pozemku města Prostějova orgán státní správy o povolení kácení dřeviny rostoucí mimo les. V případě, že bude orgánem státní správy vydáno rozhodnutí o nepovolení kácení dřeviny mimo les, bude zaplacená náhrada ve stejné výši vrácena tomu, kdo ji uhradil, a to do 1 měsíce od nabytí právní moci rozhodnutí¹⁾.
- (3) Náhradu za ekologickou újmu lze zaplatit
 - a) bezhotovostním převodem z účtu vedeného u banky na příslušný účet města Prostějova,
 - b) v hotovosti
 1. prostřednictvím peněžního ústavu nebo držitele poštovní licence na příslušný účet města Prostějova,

2. zaměstnancům pověřeným městem Prostějovem přijímat platby v hotovosti; na přijatou platbu je zaměstnanec povinen vydat potvrzení.
- (4) Za den platby náhrady za ekologickou újmu se považuje
- a) u bezhotovostních převodů z účtu banky den, kdy byla částka poukázána,
 - b) u plateb v hotovosti den, kdy banka, držitel poštovní licence nebo zaměstnanec pověřený městem Prostějovem částku přijali nebo převzali.

Článek 5 Společná ustanovení

- (1) Průběžnou kontrolu dodržování této vyhlášky zajišťují zaměstnanci města Prostějova zařazení do odboru správy majetku města, odboru komunálních služeb a odboru životního prostředí Městského úřadu v Prostějově.
- (2) Touto obecně závaznou vyhláškou nejsou dotčena práva a povinnosti stanovené zvláštními předpisy²⁾.

Článek 6 Účinnost

Tato obecně závazná vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2004.

¹⁾ § 8 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
²⁾ např. zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

II.

Navrhovatel ve svém podání tvrdí, že předmětná vyhláška je v rozporu se zákonem, neboť stanovuje povinnosti (zákazy) bez zákonného základu a nad rámec samostatné působnosti obce, což je v rozporu s čl. 2 odst. 3 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“) a čl. 2 odst. 4 a čl. 104 odst. 3 Ústavy. Konkrétně namítá, že v žádném zákoně není stanoveno zákonné zmocnění, které by dávalo možnost obci upravit problematiku náhrady ekologické újmy závaznou vyhláškou, tedy obec v citované vyhlášce upravuje záležitost nad rámec samostatné působnosti. Dále navrhovatel poukazuje na skutečnost, že definice obsažené ve vyhlášce („ekologická újma“, „dřevina rostoucí mimo les“) se liší od zákonných definic daných termínů. K ustanovení čl. 3 odst. 1 a 2 vyhlášky pak navrhovatel uvádí, že dosud nebyl přijat zákon, který by závazně stanovoval způsob výpočtu ekologické újmy, a proto ani obec nemůže v tomto případě upravovat náhradu za způsobenou ekologickou újmu, neboť k tomu bude příslušný státní orgán. Poukazuje také na to, že obec nemůže v obecně závazné vyhlášce stanovovat smluvní podmínky soukromoprávního vztahu ani nemůže, není-li k tomu navíc zmocněna zákonem, stanovovat správní poplatky nebo občansko-právní náhrady. Vzhledem k tomu ministr vnitra navrhuje, aby v záhlaví citovaná vyhláška byla nálezem Ústavního soudu zrušena.

Účastník řízení, město Prostějov, se k návrhu ministra vnitra vyjádřil tak, že s jeho argumentací nesouhlasí, neboť se domnívá, že přijetím uvedené vyhlášky nedošlo k překročení zákonné úpravy dané zákonem o obcích. Ke konkrétním námitkám navrhovatele uvádí, že pojem „ekologická újma“ je sice definován v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, ale to samo o sobě nemůže znamenat, že při použití tohoto sousloví mu nemůže být dán jiný širší či svým charakterem jinak specifikovaný obsah, když v konkrétním případě předmětná vyhláška tento pojem používá jako určitou specifikaci názvu

vyhlášky, který má charakterizovat její předmět a náplň, a když dále ve svém textu již nijak nespecifikuje tento pojem. Stejně tak má za to, že pojem „kácení dřevin“ je v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, uváděn jako pojem zcela obecný, což je logické, pokud kácení dřevin chápeme jako lidskou činnost a nikoli činnost přírodní, která jde mimo lidskou vůli. Dále uvádí, že výše citovanou vyhláškou nedošlo k porušení čl. 2 odst. 4 Ústavy, resp. čl. 4 odst. 1 Listiny, protože tato vyhláška byla vydána v zákonem předvídané formě a v mezích pravomoci orgánu, který je k tomu ze zákona oprávněn, a takto upravuje vztahy mezi územní samosprávou a obyvatelstvem, které v rámci územní samosprávy žije, což jsou vztahy, respektive mohou být vztahy svým obsahem rozdílné ve smyslu vztahu občan – stát, občan – obec. Citovaná vyhláška neporušuje ani ustanovení čl. 104 odst. 3 Ústavy, jelikož byla vydána v rámci ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, když touto vyhláškou je realizováno oprávnění, že do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. Dle názoru města Prostějova nemůže obstát ani argument navrhovatele o zásahu do soukromoprávních vztahů, jelikož tato námitka nemá oporu v zákoně ani filozofii právního řádu České republiky, když jako příklad pro podporu tohoto argumentu je třeba uvést, že obec má právo v rámci vyhlášení záměru prodeje či pronájmu majetku patřícího obci stanovit různé podmínky, kterými může podmínit uzavření příslušné smlouvy, když rozhodně jediným kritériem nemusí být cena. Takto vyhlášený záměr prodeje či pronájmu je veřejnoprávním aktem a pokud by se přistoupilo na filozofii uvedenou navrhovatelem, pak by byl tento postup protiústavní. K námitce navrhovatele, že stanovení náhrady je formou správního poplatku, nemá dle města Prostějova tato námitka oporu ve výkladu tohoto pojmu, protože jde o stanovení priority penuciarní (zřejmě zde myšleno „pekuniární“) náhrady namísto restituční, když uvedená platba je zcela jednoznačně určena do zvláštní kapitoly rozpočtu obce, ze které za takto uhrazené poplatky je hrazen rozvoj veřejné zeleně v obci a podporována bioflóra. Vzhledem k uvedenému účastník navrhuje, aby Ústavní soud návrh ministra vnitra zamítl.

Veřejný ochránce práv se k výzvě Ústavnímu soudu, zda jako vedlejší účastník hodlá vstoupit do řízení (§ 69 odst. 2 zákona o Ústavním soudu), vyjádřil, že do řízení nevstoupí.

III.

Ústavní soud poté, co zkonstatoval formální přípustnost podaného návrhu, zkoumal ve smyslu ustanovení § 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, zda napadená obecně závazná vyhláška byla vydána ústavně předepsaným způsobem. Citovaná obecně závazná vyhláška byla řádně přijata na 12. zasedání Zastupitelstva města Prostějova dne 18. 11. 2003 dvaceti šesti hlasy za přítomnosti třiceti zastupitelů (z celkového počtu 35), přičemž jeden zastupitel se hlasování zdržel, tři zastupitelé nehlasovali, jeden byl nepřítomen a čtyři omluveni. Vyvěšena byla dne 28. 11. 2003 a sňata dne 17. 12. 2003. Citovaná obecně závazná vyhláška tedy byla přijata předepsaným způsobem orgánem k tomu zmocněným [§ 12 odst. 1, § 84 odst. 2 písm. i), § 87 zákona č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů].

Další podmínkou řízení podle § 64 odst. 2 zákona o Ústavním soudu je také požadavek, aby během řízení nedošlo ke zrušení či pozbytí platnosti právního předpisu, podle kterého je hodnocena zákonnost a ústavnost napadeného předpisu, resp. ke zrušení či pozbytí platnosti těch právních předpisů, jejichž porušení navrhovatel namítá. V daném případě došlo během řízení o podaném návrhu ke zrušení zákona č. 368/1992, o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, který byl s účinností k 16. 1. 2005 nahrazen zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Na podaný návrh však tato změna nemá vliv.

IV.

Ústavní soud zvolil pro přezkoumání napadené obecně závazné vyhlášky následující test:

1. Přezkoumání pravomoci obce vydávat obecně závazné vyhlášky.
2. Přezkoumání otázky, zda se obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nepohybovala mimo zákonem vymezenou věcnou působnost (jednání ultra vires).
3. Vyřešení otázky, zda obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nezneužila zákonem jí svěřenou působnost.
4. Přezkum obsahu vyhlášky z hlediska „nerozumnosti“ (unreasonableness).

Přitom je třeba uvést, že první dvě kritéria jsou kritérii formálními, zbylá dvě se vztahují k samotnému obsahu napadeného předpisu, byť i tato dvě poslední kritéria vykazují aspekty jednání ultra vires (v materiálním slova smyslu).

Ad 1. Ustanovením čl. 104 odst. 3 Ústavy, podle kterého mohou zastupitelstva v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky, byly obce nadány pravomocí vydávat obecně závazné vyhlášky. V tomto smyslu Ústavní soud navazuje na rozhodnutí, které učinil ve věci sp. zn. Pl. ÚS 5/99, publikované pod č. 216/1999 Sb. a uveřejněné ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen „Sbírka rozhodnutí“), svazek 15, nález č. 112. Z uvedeného plyne, že na tuto normotvorbu obcí nutno pohlížet jako na originární tvorbu práva.

Protože napadená obecně závazná vyhláška byla vydána zastupitelstvem obce způsobem, který je rozveden v bodu III. tohoto nálezu, lze uzavřít, že obec postupovala co do výkonu pravomoci ústavně souladným způsobem.

Ad 2. Rozvedením shora zmíněného čl. 104 odst. 3 Ústavy ve smyslu stanovení působnosti obcí vydávat obecně závazné vyhlášky je ustanovení § 35 odst. 3 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Podle tohoto ustanovení se obec při výkonu samostatné působnosti (ve smyslu ustanovení § 35 odst. 1 zákona o obcích) řídí při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem. Tomuto zákonnému příkazu odpovídá vymezení věcných oblastí, v nichž je obec oprávněna originárně, tj. bez zákonného zmocnění, v pravém smyslu (nález sp. zn. Pl. ÚS 3/95, publikovaný pod č. 265/1995 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 4, nález č. 59) tvořit právo.

Z § 10 písm. c) zákona o obcích vyplývá, že obec je oprávněna v samostatné působnosti ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou mimo jiné i k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně (veřejná zeleň). Toto oprávnění obce, byť v jiné věcně vymezené oblasti samostatné působnosti, reflektoval i nález sp. zn. Pl. ÚS 4/2000, publikovaný pod č. 51/2001 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 20, nález č. 189.

Pokud tedy obec ve shora vymezené oblasti vydává obecně závaznou vyhlášku, nelze takové jednání považovat za jednání ultra vires, jinými slovy, obec se v takovém případě pohybuje ve věcné oblasti, která jí zákonem byla svěřena do její samostatné působnosti.

V daném případě je předmětem napadené obecně závazné vyhlášky stanovení náhrady za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně a za kácení dřevin rostoucích mimo les, které jsou ve vlastnictví města Prostějova, a to v zájmu ochrany a rozvoje veřejné zeleně v majetku města Prostějova.

Namítá-li návrhovatel, že zákon neobsahuje zákonné zmocnění, které by dávalo obci možnost upravit si tuto problematiku obecně závaznou vyhláškou, tedy že město Prostějov

upravuje v obecně závazné vyhlášce záležitosti mimo rámec své samostatné působnosti, nelze s jeho argumentací zcela souhlasit. Z výše uvedeného totiž jasně plyne, že do věcně vymezené samostatné působnosti obce patří ukládání povinností na poli životního prostředí a specificky ve vztahu k veřejné zeleni. Z tohoto pohledu nelze obci vytknout, že by vystoupila z mezí zákonem stanovených pro její věcně vymezenou samostatnou působnost v oblasti vydávání obecně závazných vyhlášek, tj. nelze bez dalšího tvrdit, že obec jednala ultra vires při výkonu zákonem jí svěřené působnosti.

Ad 3. Jinou otázkou ovšem je, zda obec nezneužila zákonem jí svěřenou věcně vymezenou samostatnou působnost.

Zneužití této působnosti představuje výkon moci v zákonem svěřené oblasti 1. cestou sledování účelu, který není zákonem aprobován, 2. cestou opomíjení relevantních úvah při přijímání rozhodnutí nebo naopak 3. přihlížení k nerelevantním úvahám (srov. O. Hood Phillips, Paul Jackson: *Constitutional and Administrative Law*, 7. Edition, Sweet and Maxwell, London 1987, str. 666 a násl.).

V daném případě měla být deklarovaným účelem obecně závazné vyhlášky ochrana a rozvoj veřejné zeleně v majetku města Prostějova, přičemž prostředkem k dosažení tohoto účelu bylo stanovení náhrady „za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně a kácení dřevin rostoucích mimo les, které jsou ve vlastnictví města Prostějova“ (čl. 1 odst. 1 napadené obecně závazné vyhlášky). Jinými slovy, zákon [§ 10 písm. c) zákona o obcích] sice obci svěřuje ukládání povinností na poli životního prostředí a veřejné zeleně, avšak obsah těchto povinností nelze stanovit tak, že se dostane do rozporu s kogentními zákonnými normami nebo s ústavním pořádkem.

Jakkoli vyhláška nazývá finanční plnění „náhradou“, stanoví zároveň, že tato „náhrada za zábor veřejné zeleně“ není součástí nájemného z pozemku ani součástí kupní ceny za pozemek (čl. 4 odst. 1 napadené obecně závazné vyhlášky). Nejde-li tedy o součást smluvního plnění, je zřejmé, že jde o platbu odvedenou obci za účelem zabezpečení jejího zájmu, resp. zájmu jejích občanů, kteří mají (dle názoru obce – viz její vyjádření) prospěch ze zabezpečování tohoto zájmu. Adresát norem v obecně závazné vyhlášce obsažených tak má odvádět obci svou podstatou veřejnou dávku za účelem získání prospěchu, který je mu obcí poskytován, i když ne vždy půjde o zcela ekvivalentní vzájemné plnění. Platba má být vybírána jednorázově. Z této charakteristiky vyplývá, že platbu předvídanou napadenou obecně závaznou vyhláškou, která je samotnou vyhláškou označována jako náhrada, je třeba z povahy zavádného právního institutu považovat za poplatek, který ovšem zákon (v daném případě zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů) nepředvídá (viz Slovník veřejného práva Československého, sv. III, Brno 1934, str. 204, nebo M. Bakeš a kol., *Finanční právo*, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, str. 21, 85, 195, 325).

Ústavní soud k výše uvedenému dodává, že zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, předvídá v ustanovení § 9 odst. 3 vydání zvláštního zákona, kterým by byl do rozpočtu obce stanoven odvod za kácení dřevin. Vzhledem k tomu, že takový zákon dosud nebyl vydán, neexistuje ani zákonný podklad pro úpravu obsaženou v napadené obecně závazné vyhlášce.

Povinnost, kterou má obec možnost uložit v rámci věcně vymezené samostatné působnosti ve smyslu § 10 zákona o obcích je tudíž třeba interpretovat tak, aby se ukládaný zákaz či příkaz nedostal do rozporu s kogentními zákonnými normami nebo dokonce s ústavním pořádkem. V daném případě plyne restriktivní výklad § 10 zákona o obcích především z čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle něhož daně a poplatky lze ukládat jen na zá-

kladě zákona. Tímto zákonem je na úrovni obecních poplatků výše zmíněný zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Nové poplatky tedy obec nesmí stanovit obecně závaznou vyhláškou ani v oblasti věcně vymezené samostatné působnosti, takové oprávnění náleží toliko Parlamentu České republiky.

Tím, že napadená obecně závazná vyhláška zavedla, sice v rozsahu věcně vymezené samostatné působnosti obce, právní institut – poplatek, a přitom přehlédla, že jeho zavedení je vyhrazeno toliko zákonu, dopustila se obec zneužití své věcně vymezené samostatné působnosti tak, že její výkon realizovala při současném opomenutí vzít v potaz příkaz plynoucí z ústavního pořádku, tj. z čl. 11 odst. 5 Listiny při aplikaci a interpretaci § 10 písm. c) zákona o obcích.

Vzhledem k tomuto zjištění považuje Ústavní soud za nadbytečné zabývat se dalšími výhradami uváděnými navrhovatelem, neboť samo uvedené zjištění musí vést ke zrušení napadené obecně závazné vyhlášky.

Z téhož důvodu také již nebylo možné přistoupit k aplikaci 4. kroku shora uvedeného testu.

Vzhledem k výše uvedenému nezbylo Ústavnímu soudu, než vyhovět návrhu ministra vnitra a vyhlášku města Prostějova č. 8/2003 o náhradách za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně v majetku města Prostějova zrušit bez nařízení ústního jednání se souhlasem účastníků řízení v celém rozsahu pro její rozpor s § 10 písm. c) zákona o obcích interpretovaným v souladu s čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod. Citovaná obecně závazná vyhláška bude zrušena v celém rozsahu dnem uveřejnění tohoto nálezu ve Sbírce zákonů (§ 70 odst. 1 zákona o Ústavním soudu).

Předseda Ústavního soudu:
JUDr. **Rychetský** v. r.

211

N Á L E Z

Ústavního soudu

Jménem České republiky

Ústavní soud rozhodl dne 22. března 2005 v plénu ve složení JUDr. Stanislav Balík, JUDr. František Duchoň, JUDr. Vojen Güttler, JUDr. Pavel Holländer, JUDr. Ivana Janů, JUDr. Dagmar Lastovecká, JUDr. Jiří Mucha, JUDr. Jiří Nykodým, JUDr. Pavel Rychetský, JUDr. Miloslav Výborný a JUDr. Eliška Wagnerová ve věci návrhu skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a na zrušení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

takto:

I. Řízení o návrhu skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, se zastavuje.

II. Návrh skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), se zamítá.

Odůvodnění

I.

Vymezení věci a rekapitulace návrhu

Ústavnímu soudu byl dne 21. srpna 2002 doručen návrh skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „navrhovatel“) na zrušení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v tehdy platném znění.

Navrhovatel rozebral obsah ustanovení § 34 zákona č. 128/2000 Sb. Uvedl, že toto ustanovení upravuje a demonstrativním výčtem definuje, co se rozumí pod pojmem veřejného prostranství. Tato zákonná úprava je nová, v předchozích úpravách obecního práva obdobné ustanovení chybělo. V § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, bylo v den podání návrhu definováno veřejné prostranství pro účely tzv. zvláštního užívání veřejného prostranství.

Rozpor napadených ustanovení s ústavním pořádkem spatřuje navrhovatel v jejich kolizi s čl. 11 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Obě napadená ustanovení podle navrhovatele výrazným způsobem zasahují do vlastnického práva garantovaného českým ústavním pořádkem. Definici veřejného prostranství v zákoně o obcích a v zákoně o místních poplatcích považuje navrhovatel za příliš širokou, neboť připouští, aby byl za veřejné prostranství prohlášen i soukromý pozemek, pokud splňuje zákonem stanovené podmínky, a to dokonce i bez souhlasu vlastníka dotčeného pozemku. Podle navrhovatele by takovéto prohlášení soukromého pozemku za veřejné prostranství mělo charakter protiústavního omezení vlastnického práva. Vlastnické právo je podle navrhovatele právem, které nesmí být nikterak porušeno. Podle čl. 11 odst. 4 Listiny je vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu. Prohlášení pozemku za veřejné prostranství není ovšem s žádnou náhradou spojeno. Navrhovatel dále odkázal na skutečnost, že podle zákona o místních poplatcích obec sama pro účely poplatku za užívání veřejného prostranství určí místa mající povahu veřejného prostranství, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství.

Ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 565/1990 Sb. (pozn. ve znění v době podání návrhu) stanoví obecnou povinnost platit poplatek za tzv. zvláštní užívání veřejného prostranství. Určení míst, z jejichž zvláštního užívání vzniká poplatková povinnost, je výhradně na obci. Protože vlastník pozemku označeného obcí jako veřejné prostranství není od poplatku za zvláštní užívání takového pozemku osvobozen, není vyloučeno, že poplatková povinnost vznikne i samotnému vlastníkov, který veřejné prostranství sám využívá způsobem odpovídajícím tzv. zvláštnímu užívání. „Pokud by byl vlastník povinen navíc platit ze svého pozemku za jeho užívání poplatek obci, která sama stanovila, že se jedná o veřejné prostranství, jednalo by se zřejmě o velmi absurdní situaci.“

Ustanovení § 34 zákona č. 128/2000 Sb. považuje navrhovatel za protiústavní dále proto, že porušuje princip rovnosti vlastnického práva. Podle Listiny má vlastnické právo stejný zákonný obsah a ochranu. Protože obec může vymezit jako veřejné prostranství i tzv. „jiné prostory“, je tím dána obci velká a nepřiměřená diskrece. Vzhledem ke skutečnosti, že tak může obec činit libovolně, je možné, že z obdobných pozemků jeden bude za vedlejší prostranství prohlášen, a jiný nikoli. Navíc tím může být podle navrhovatele též porušeno právo na podnikání, neboť by na soukromém pozemku prohlášeném za veřejné prostranství byli uživatelé nuceni platit poplatek, zatímco na jiných pozemcích nikoliv.

Závěrem navrhovatel zdůraznil, že napadené ustanovení § 34 zákona o obcích bylo přijato jako poslanecký pozměňovací návrh, tedy nešlo o úmysl zákonodárce způsobit tak výrazný zásah do vlastnického práva. Proto navrhl, aby Ústavní soud nálezem napadená ustanovení zrušil pro jejich rozpor s čl. 11 Listiny.

II.

Rekapitulace podstatných částí vyjádření účastníků řízení

K výzvě Ústavního soudu podala podle § 69 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) vyjádření Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky a Senát Parlamentu České republiky jako účastníci řízení.

Podle vyjádření Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky je definice veřejného prostranství obsažená v § 34 zákona č. 128/2000 Sb. (dále též „zákon obcích“) nová, v předchozím obecním zřízení se nevyskytovala. Úmyslem zákonodárce při přijetí tohoto ustanovení bylo odstranit mezeru spočívající v neexistenci definice pojmu veřejného prostranství. Tento pojem je používán v přibližně 138 právních předpisech a vyskytoval se, bez bližšího vymezení, též v předchozím obecním zřízení [zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení)]. Napadená úprava není omezením vlastnického práva vlastníka takovéhoho prostoru. Zvláštní režim veřejného prostranství působí v zásadě vůči třetím osobám, kterým např. ukládá či zakazuje určité chování, upravuje platbu místního poplatku z jeho užívání, odstraňování komunálního odpadu z těchto prostor atd. Zákon o obcích byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky dne 8. března 2000 a Senátem Parlamentu České republiky dne 12. dubna 2000, byl podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen ve Sbírce zákonů. Zákonodárny sbor přijal tento zákon v přesvědčení, že je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Z vyjádření Senátu Parlamentu České republiky vyplývá, že v průběhu obecné rozpravy v Senátu byla diskutována celá řada ustanovení zákona o obcích, ale ústavnost navrhovatelem napadeného § 34 nebyla nikým zpochybněna. Návrh zákona o obcích byl schválen dne 12. dubna 2000 hlasy 42 senátorů z přítomných 69. Vlastní zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, byl schválen Českou národní radou v roce 1990, tedy v době před ustavením Senátu Parlamentu České republiky. K obsahu návrhu Senát uvedl, že definice obsažená v § 34 zákona o obcích vymezuje pojem veřejného prostranství pro potřeby výkonu kompetencí, které jsou obcím svěřeny zákonem. Je to kupříkladu rozhodování obcí v souvislosti s označováním veřejných prostranství, oprávnění ukládat na základě obecně závazných vyhlášek povinnosti k ochraně místních záležitostí veřejného pořádku, k ochraně životního prostředí a udržování čistoty, jakož i oprávnění ukládat pokuty za správné delikty související s udržováním pořádku na veřejných prostranstvích. Obec zde vystupuje nikoliv jako právnická osoba

soukromého práva, ale jako veřejnoprávní korporace ve smyslu čl. 101 odst. 3 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), jejímž úkolem je chránit zájmy svých občanů a zájem veřejný. Podstatou těchto kompetencí je právní regulace chování osob v prostorách přístupných na území obce každému bez omezení, a to v případech, kdy, v souladu se zákonem, je na této regulaci veřejný zájem. Určení pozemku jako veřejného prostranství není ponecháno na libovůli obce. Pro označení pozemku jako veřejného prostranství nemůže být rozhodující vlastnický vztah, ale jediné jeho povaha umožňující fakticky přístup na pozemek každému z důvodu absence omezujících zásahů ze strany vlastníka. Pouze při splnění této podmínky jsou ze zákona naplněny znaky veřejného prostranství. Upřednostnění individuálního zájmu vlastníka veřejného prostranství by vedlo k podstatnému ztížení či znemožnění právní regulace společenských vztahů, na níž je veřejný zájem, a tak i k omezení výkonu územní samosprávy zaručené Ústavou. Slova „a další prostory přístupné bez omezení“, obsažená v napadeném ustanovení, nelze vyložit jinak, než že nejde o jakékoliv prostory, tj. „jiné prostory“, ale že jde o prostranství mající obdobný charakter jako „náměstí, tržiště, silnice, místní komunikace, parky a veřejná zeleň“.

Účelem poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství, který má své historické kořeny, je zajistit prostřednictvím ekonomického tlaku obce, aby zvláštní, tj. omezené, užívání veřejného prostranství nebylo upřednostňováno před užíváním obecným. Je ovšem třeba připustit, že užívá-li vlastník veřejného prostranství pro svou vlastní potřebu veřejné prostranství zvláštním způsobem, placení poplatku by se nemuselo jevit „zcela spravedlivým“. Ale i vlastník takového pozemku by měl zvláštní způsob užívání pozemku volně přístupného každému omezit na nezbytně nutnou dobu nebo v souladu s právními předpisy změnit charakter pozemku jinými opatřeními. Na placení poplatku samotným vlastníkem pozemku lze též pohlížet jako na povinnost platit „zvláštní majetkovou daň“, od které může být za podmínek stanovených vyhláškou obce ve smyslu § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb. poplatník osvobozen nebo mu může být poskytnuta úleva. Je na zvážení, zda takové osvobození či úleva by neměly být dány přímo zákonem.

III.

Dikce napadeného ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, a zastavení řízení o návrhu na jeho zrušení

Navrhovatel napadl ústavnost § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. V době podání tohoto návrhu ustanovení § 4 odst. 2 uvedeného zákona znělo: „Veřejným prostranstvím podle tohoto zákona jsou zejména náměstí, tržiště, silnice, místní komunikace, parky a veřejná zeleň, jakož i další prostory přístupné každému bez omezení.“.

Toto ustanovení bylo zrušeno zákonem č. 229/2003 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2004. Dosavadní odstavec třetí je, počínaje 1. 1. 2004, označen jako odstavec druhý. V době rozhodování Ústavního soudu ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb. tedy zní:

„(2) Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické i právnické osoby, které užívají veřejné prostranství způsobem uvedeným v odstavci 1.“.

Odstavec 1 téhož ustanovení pak zní:

„(1) Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství,^{4b)} kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Z akcí pořádaných na veřejném prostranství, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, se poplatek neplatí.“.

Poznámka č. 4b) odkazuje na definici veřejného prostranství obsaženou v § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

V důsledku vývoje právní úpravy po podání návrhu bylo ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb. derogováno novelou zákona o místních poplatcích provedenou zákonem č. 229/2003 Sb. Účelem této novely bylo vztáhnout, počínaje její účinností, definici veřejného prostranství obsaženou v § 34 zákona o obcích i na zákon o místních poplatcích.

Podle § 67 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, jestliže zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení, jejichž zrušení je navrhováno, pozbudou platnosti před skončením řízení před Ústavním soudem, řízení se zastaví. V tomto případě ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, bylo zrušeno před meritorním rozhodnutím Ústavního soudu. Současné ustanovení § 4 odst. 2 uvedeného zákona je ustanovením zcela jiným. Ústavní soud proto postupoval podle § 67 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a řízení o této části návrhu zastavil.

Další řízení před Ústavním soudem se tedy zredukovalo toliko na řízení o ústavnosti § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

IV.

Podmínky aktivní legitimace navrhovatele

Návrh byl podán skupinou čtyřiceti tří poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, a je tedy v souladu s podmínkami obsaženými v ustanovení § 64 odst. 1 písm. b) zákona o Ústavním soudu. Na straně navrhovatele jsou tedy splněny podmínky aktivní legitimace.

V.

Ústavní konformita legislativního procesu

Ústavní soud je povinen, v souladu s ustanovením § 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, v řízení o kontrole norem především posoudit, zda napadený zákon byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

Podle údajů Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, veřejně přístupných na internetových stránkách Poslanecké sněmovny (<http://www.psp.cz>), byl návrh zákona o obcích předložen Poslanecké sněmovně vládou České republiky dne 17. listopadu 1999. Během projednávání návrhu zákona byl mj. předložen pozměňovací návrh poslance L. Š., kterým bylo do návrhu zákona vloženo ustanovení § 34. Návrh zákona byl schválen usnesením Poslanecké sněmovny č. 868 ze dne 8. března 2000. Z přítomných 184 poslanců se vyslovilo 149 pro návrh a 30 poslanců bylo proti. Návrh zákona o obcích byl poté schválen dne 12. dubna 2000 hlasy 42 senátorů z přítomných 69 senátorů (usnesení č. 333) a podepsán prezidentem republiky dne 4. května 2000. Návrh zákona byl publikován ve Sbírce zákonů jako č. 128/2000 Sb. Zákon č. 128/2000 Sb. včetně napadeného ustanovení § 34 tohoto zákona byl přijat a vydán předepsaným způsobem.

VI.

Text ustanovení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), navrženého ke zrušení

Napadené ustanovení § 34 zákona o obcích zní:

„Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“

VII.

Obsahový soulad napadeného ustanovení s ústavním pořádkem

Argumenty navrhovatele o protiústavnosti § 34 zákona o obcích lze rozdělit do dvou základních skupin. V první navrhovatel argumentuje tím, že definice veřejného prostranství v zákoně o obcích je příliš široká, neboť v rozporu s čl. 11 odst. 2 Listiny připouští, aby byl za veřejné prostranství prohlášen i soukromý pozemek bez souhlasu jeho vlastníka.

Druhou skupinou argumentů je možnost, že obec stanoví podle § 4 odst. 1 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, povinnost platit poplatek za tzv. zvláštní užívání veřejného prostranství též samotnému vlastníkovu prostoru, který byl za veřejné prostranství prohlášen.

VII./a

První skupina námitek

Napadené ustanovení § 34 zákona o obcích stanoví, že veřejné prostranství je prostor splňující v něm uvedené znaky „bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru“ (§ 34 in fine). Forma vlastnictví je tedy pro prohlášení náměstí, ulice, tržiště, chodníku, veřejné zeleně, parku a dalšího prostoru za veřejné prostranství irelevantní. Základní podmínkou je pouze, že tyto prostory jsou přístupné každému bez omezení, a tedy slouží obecnému užívání. Podstatná část veřejných prostranství je zpravidla ve vlastnictví obcí (srov. Hendrych D. a kol., Správní právo, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, str. 266).

Charakteristika určitého prostoru jako veřejného prostranství je významná s ohledem na koncepci obecného (veřejného) užívání. Veřejné (obecné) užívání je tradičním, velmi starým právním institutem, jehož význam byl opomíjen zejména po r. 1948 v důsledku silných zestátnovacích tendencí. V této souvislosti lze poukázat na obsah pojmu obecného užívání, kterému byla zejména v předválečné teorii věnována značná pozornost.

Obecným užíváním (usus publicus) lze rozumět užívání věci odpovídající jejímu určení a nevylučující stejného užívání ostatních (Slovník veřejného práva, Sv. II. Brno, 1932, str. 991).

Předcházející občanské zákoníky stejně jako platný občanský zákoník neobsahují definici pojmu „veřejná věc“ ani „věc v obecném užívání“. Obecný zákoník občanský (dále jen „O. Z. O.“) definoval v § 287 „věci volné“, „obecní či veřejný statek“ a „státní jmění“. Věc volnou si mohl přivlastnit každý, za obecný či veřejný statek se považovaly ty věci, u nichž bylo možné jen jejich užívání, tedy nikoli přivlastnění (např. silnice a řeky). Státní jmění bylo tvořeno tím, co bylo určeno ke krytí státních potřeb (např. mincovní či poštovní regál). Obdobně § 288 O. Z. O. definoval pojmy „obecný statek“ a „obecní jmění“. Obecným statkem byly věci, které podle obecního zřízení sloužily k užívání každého člena obce, a obecním jměním byly věci generující příjmy, které byly určeny ke hrazení obecních výdajů.

Podle komentáře k Čsl. obecnému zákoníku občanskému (F. Rouček, J. Sedláček, díl I., Praha 1935, str. 17 a násl.) byly tedy veřejným statkem nemovité věci, které správními předpisy (zákonem nebo výrokem příslušného orgánu) byly určeny k veřejnému užívání. Jednalo se o veřejné vody a veřejné cesty (silnice, ulice, mosty, náměstí, sady a jiné cesty), tj. věci patřící veřejným územním korporacím, tedy veřejný statek v užším smyslu slova. Za veřejný statek v širším smyslu slova byly považovány věci popsané shora (tedy patřící veřejným územním korporacím), ale též věci, které byly ve vlastnictví soukromníka. Obecné užívání bylo pro vlastníka veřejného statku omezením veřejnoprávním. V jeho vlastnictví zůstala věc celá, pokud výrokem příslušného úřadu přestala být veřejným statkem. O tom, zda věc je veřejným statkem, co náleží k obecnému užívání a zda zřízením určitého práva není omezeno obecné užívání, rozhodovaly správní úřady.

Podle dobové judikatury k § 287 O. Z. O.: „Že jest cesta veřejnou, nevylučuje soukromé právo na nemovitosti, neboť vlastnické právo na půdě omezené obecným užíváním obživne, přestane-li toto

obecné užívání.“ (rozhodnutí Nejvyššího soudu (Gl. U. 12.856. Gl. U. N. F. 6006) srov. Komentář k O. Z. O., shora, str. 12. Tehdejší Nejvyšší správní soud judikoval, že: „Skutečnost, že cestní pozemek je ve vlastnictví soukromém, není překážkou, aby – jsou-li tu předpoklady – obecní zastupitelstvo neprohlásilo cestu za cestu veřejnou.“ (Boh. 4631/25 – viz komentář shora, str. 13).

Pokud jde o dobovou judikaturu k § 288 O. Z. O., dlužno poukázat, že: „Tím, že cesta jest veřejná, se nevylučuje soukromé vlastnictví k nemovitosti.“ (Nejvyšší soud Gl. U. 12.856). Podle dalšího judikátu Nejvyššího soudu č. 11.290: „Náměstí jest obecním statkem ve smyslu § 288 O. Z. O. Užívání obecního statku a nakládání s ním se neřídí právem soukromým, nýbrž právem veřejným, přičemž obec nevystupuje jako soukromý vlastník, nýbrž jako vrchnost, když propůjčila nemovitost k provozování veřejných podniků a vybírá zvláštní dávky.“ (viz stejný komentář, str. 19).

Ze shora uvedeného historického exkursu, z právní teorie i praxe vyplývá, že veřejné užívání se vztahovalo na materiální statky v soukromém vlastnictví i před účinností zákona č. 128/2000 Sb. (srov. např. Hendrych, D. a kol., Správní právo, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, str. 267). Pokud jde o další literaturu, obecně k veřejnému užívání: Pomahač, R., Průvodce veřejnou správou, ISV, Praha 1999, str. 138. Konkrétně pak k této problematice zejména analýza v článku O. David, J. Zachariáš: Poplatky za užívání veřejného prostranství, Právník č. 2/98, str. 161 a násl., kde autoři uzavírají, že veřejným prostranstvím může být též pozemek soukromého vlastníka. Podobné názory existují v české právní vědě tradičně (srov. obecně k problematice veřejného užívání např. Hoetzel J., Československé správní právo, Všeobecná část, Praha 1937, str. 296 a násl.).

Současná právní teorie i praxe chápe pod pojmem „veřejné užívání“ užívání všeobecně přístupných materiálních statků předem neomezeným okruhem uživatelů. Musí jít o takové užívání, které odpovídá povaze a účelu statku a které nevylučuje z obdobného užívání téhož statku jiné, byť i jen potenciální uživatele. Pokud určité užívání překročí tyto hranice a vyloučí nebo omezí v užívání statku jiné uživatele, je nutno na toto užívání hledět jako na užívání zvláštní, nejde-li dokonce o protiprávní činnost. Rozlišují se tedy dva druhy veřejného užívání, a to užívání obecné a užívání zvláštní. Oba druhy užívání mají veřejnoprávní povahu, vůle vlastníka zde nehraje žádnou roli. Obecné užívání nevyžaduje žádné rozhodnutí správního orgánu, není tedy pro ně třeba žádné povolení, okruh uživatelů je neomezený. Uživatelem může být každý, kdo splňuje stanovené předpoklady. Naproti tomu zvláštní užívání vzniká na základě správního rozhodnutí a jen pro uživatele v tomto rozhodnutí označeného, jinak řečeno zvláštní užívání je vždy jen na povolení (srov. Hendrych, D. a kol., citovaná práce shora, str. 261 a násl.).

Podle teorie jsou veřejná prostranství jako materiální statek jedním z možných předmětů veřejného užívání, mezi něž patří zejm. voda, pozemní komunikace, krajina, les, ovzduší, některé druhy energií a kmitočtové spektrum (Hendrych a kol., cit. práce, str. 265 a násl.).

S ohledem na jistou archaičnost institutu obecného užívání lze konstatovat, že vznikalo zpravidla obyčejovým způsobem, tj. dlouhodobým užíváním určitého materiálního statku. V tomto směru se lze do jisté míry spolehnout, pokud jde o veřejná prostranství, na historickou paměť obyvatel obcí, kteří mají zpravidla zafixováno užívání těchto statků „od nepaměti“, což se týká i eventuálních soukromých vlastníků těchto statků, kteří svým postojem dávali najevo souhlas s tímto obecným užíváním, tedy že daný prostor jimi vlastněný za veřejné prostranství považují. Pokud jde o postavení vlastníka, starší teorie vycházela z „domněnky věnování“, tj., že např. veřejná cesta je věnována vlastníkem obecnému užívání a nemůže mu (tedy obecnému užívání) být odňata soukromoprávní dispozicí vlastníkovou (srov. Slovník veřejného práva, shora, str. 999 a násl.).

Za veřejné prostranství lze tedy považovat každý prostor, který je přístupný všem bez omezení, slouží obecnému užívání a je jako veřejné prostranství určen v obecně závazné vyhlášce obce. Podle § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, obec určí obecně závaznou vyhláškou místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství. Jedná se o rozhodování, které je v samostatné působnosti obce ve smyslu § 35 zákona o obcích. Při tomto rozhodování

je obec vázána nejen definicí veřejného prostranství obsaženou v § 34 téhož zákona, ale celým systémem územního plánování a stavebního řízení podle zvláštních předpisů. Právo vlastníka bránit se obecnému užívání jeho majetku soukromoprávní cestou (žalobou u obecního soudu) není rovněž nijak omezeno. Možnost vlastníka bránit se „actione negatoria“ připouštěla i předválečná právní teorie (srov. citovaný Slovník veřejného práva, str. 994). Ve světle tohoto lze konstatovat, že vlastníci mají možnost se bránit před svévolným rozhodováním obce o veřejném prostranství.

Definici veřejného prostranství obsaženou v § 34 zákona o obcích nelze podle názoru Ústavního soudu považovat za příliš širokou. Jak konstatoval Senát ve svém vyjádření, se kterým se ztotožňuje i Ústavní soud, slova „a další prostory přístupné bez omezení“ obsažená v tomto ustanovení je nutné vykládat tak, že nejde o jakékoliv prostory, tj. „jiné prostory“, ale že jde o prostranství mající obdobný charakter jako „náměstí, tržiště, silnice, místní komunikace, parky a veřejná zeleň“.

Prostor splňující zákonné znaky veřejného prostranství je veřejným prostranstvím ex lege. Vyjmutí prostor vlastněných soukromými subjekty a splňujících zákonné znaky veřejného prostranství z veřejnoprávního režimu veřejného prostranství by vedlo k podstatnému ztížení či znemožnění právní regulace společenských vztahů, na nichž má obec jako veřejnoprávní korporace veřejný zájem. Např. by to negativně zasáhlo rozhodování obcí v souvislosti s označováním veřejných prostranství, oprávnění ukládat na základě obecně závazných vyhlášek povinnost k ochraně místních záležitostí veřejného pořádku, k ochraně životního prostředí a udržování čistoty, jakož i oprávnění ukládat pokuty za správní delikty související s udržováním pořádku na veřejných prostranstvích. Řada aspektů této veřejnoprávní regulace ostatně vlastníka nijak nezatěžuje, ale naopak mu jeho právní postavení jako vlastníka takového pozemku zlepšuje [např. veřejnoprávní ochranou proti znečišťování veřejných prostranství podle § 10 písm. c) a § 58 zákona o obcích, zajišťováním veřejného pořádku podle § 10 písm. a) citovaného zákona atd.].

Zpoplatnění zvláštního užívání veřejného prostranství se nemusí týkat, a zpravidla se také netýká, všech veřejných prostranství, ale pouze těch, která jsou pro účely poplatkové povinnosti za zvláštní užívání vymezena obecně závaznou vyhláškou obce, vydanou podle § 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Práva a povinnosti vlastníka takového prostoru nejsou jeho prohlášením za veřejné prostranství přímo nijak dotčena. Označení soukromé nemovitosti za veřejné prostranství obecně závaznou vyhláškou obce nemůže být proto dááno na roveň vyvlastnění nebo nucenému omezení vlastnického práva ve smyslu čl. 11 odst. 4 Listiny, jak činí návrhovatel.

Základní tezí návrhovatele je předpoklad, že vlastnické právo je právem, které „nesmí být nikterak porušeno“. Ze znění čl. 11 odst. 3 Listiny vyplývá, že vlastnické právo není absolutním a ničím neomezeným právním panstvím nad věcí, nýbrž má plnit a současně též plní i jiné funkce. Podle čl. 11 odst. 3 Listiny totiž vlastnictví zavazuje, nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Vlastní-li soukromý vlastník pozemek, který splňuje všechny znaky veřejného prostranství podle zákonné definice, je nutno též akceptovat možnost, že obec takovýto pozemek prohlásí za veřejné prostranství (§ 14 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., v platném znění, § 84 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Příslušná obecně závazná vyhláška obce tak jen deklaruje již existující stav. Ústavní soud se v tomto aspektu ztotožňuje s názorem vysloveným ve vyjádření Senátu Parlamentu České republiky, podle kterého obec v takovémto případě vystupuje ve smyslu čl. 101 odst. 3 Ústavy České republiky jako veřejnoprávní korporace, jejímž úkolem je chránit zájmy svých občanů a zájem veřejný. Jednou z funkcí povinnosti platit poplatky za zvláštní užívání veřejného prostranství je zajistit prostřednictvím ekonomického tlaku obce, aby zvláštní, tj. nezbytně omezené a ostatní uživatele vylučující užívání veřejného prostranství, nebylo upřednostňováno nad užíváním obecným.

Jak již vyslovil ve své judikatuře Ústavní soud, je nutno respektovat konkretizaci sociální závaznosti vlastnictví ve smyslu čl. 11 odst. 3 Listiny a čl. 1 odst. 2 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podle něhož právo na ochranu majetku nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem. Takové zákonné úpravy platí i v České republice, i když omezení užívání majetku ne-

mají – a vzhledem k rozmanitosti okolností ani nemohou mít – povahu inventáře jednotlivě konkretizovaných povinností, nýbrž povinností sice obecně formulovaných, avšak přiměřeně interpretovatelných [viz nálezn Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 11/01, vyhlášený pod č. 144/2002 Sb. a uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen „Sbírka rozhodnutí“), svazek 25, nálezn č. 25].

Stejně tak neobstojí ani argumentace navrhovatele o porušení rovnosti vlastníků vymezené ustanovením čl. 11 odst. 1 věty druhé Listiny. Ústavní soud poukazuje na své úvahy v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/99, podle nichž článek 11 stejně jako článek 26 odst. 2 Listiny jsou výrazem celkového pojetí právního státu v České republice. I když se výslovně v žádném ústavním dokumentu Česká republika neprohláší za „sociální právní stát“, ve skutečnosti, stejně jako v řadě západoevropských zemí, celý její ústavní a právní systém vychází jednak z principu, že vlastnictví zavazuje a je omezeno zákonem chráněnými obecnými zájmy (čl. 11 odst. 3 Listiny), jednak z možnosti státního zásahu do úpravy vlastnických práv ve veřejném, resp. obecném zájmu. Jestliže k takové úpravě ve veřejném zájmu dojde, nejedná se o zásah do rovnosti různých vlastníků. Ústavní systém a právní řád České republiky odmítá odlišnou hodnotovou klasifikaci a odlišný stupeň právní ochrany toho, co bylo v totalitním režimu označováno za „různé typy a formy vlastnictví“. Český právní řád podle citovaného nálezů vychází z jednoho univerzálního pojmu vlastnictví, jehož úprava podléhá zákonem chráněným obecným zájmům (blíže viz nálezn sp. zn. Pl. ÚS 15/99, vyhlášený pod č. 80/2000 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 17, nálezn č. 38). V tomto smyslu není a nemůže být protiústavní, pokud režimu veřejného prostranství podléhají také některé prostory vlastněné osobami soukromého práva, nýbrž je to naopak důslednou realizací univerzálního pojmu vlastnictví nerozlišujícího vlastníky soukromoprávní a veřejnoprávní povahy.

Neobstojí konečně ani námitka navrhovatele, že obec může při určení veřejného prostranství postupovat libovolně. Obec je vázána zákonnou definicí veřejného prostranství v příslušném ustanovení zákona, povinností dodržovat právní řád České republiky, stejně jako požadavkem ústavně konformního výkladu obecného (podústavního) práva. Navíc v českém právním řádu existuje dostatečná kontrola toho, že obec nepřekročí své kompetence. Ústavní soud v tomto odkazuje na čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy, podle něhož rozhoduje Ústavní soud o zrušení jiných právních předpisů, tedy i obecně závazných vyhlášek obcí vydaných v jejich samostatné působnosti, jsou-li v rozporu s ústavním zákonem, zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy. Zrušení celého ustanovení § 34 zákona o obcích by navrhovatelem tvrzenou libovůli nemohlo omezit, ale naopak bez přítomnosti jakékoliv zákonné definice by právní úprava dala obci mnohem širší diskreci při určování veřejného prostranství, než jak činí současná, navrhovatelem napadená, právní úprava.

Pokud navrhovatel argumentuje čl. 11 odst. 2 Listiny, jde o ustanovení, které se na napadené ustanovení zákona o obcích zjevně nevztahuje. Podle tohoto ustanovení Listiny: „Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České republice.“. Na veřejná prostranství totiž, jak vyplývá ostatně též z výše uvedené analýzy, nelze pohlížet jako na majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu. Také proto neexistuje žádný zákon, který by vlastnictví veřejných prostranství omezoval; aplikace části tohoto ustanovení za středníkem pak nepřichází v úvahu již vůbec.

VII./b

Druhá skupina námitek

V druhém okruhu námitek navrhovatel argumentuje tím, že napadená právní úprava vyvolává protiústavní důsledky, protože umožňuje, aby vlastníci prostoru obcí označeného jako veřejné prostranství byl nucen platit poplatky za zvláštní užívání veřejného prostranství.

Ústavní soud mnohokrát ve své judikatuře uvedl, že „teoreticky lze samozřejmě každé ustanovení právního předpisu aplikovat nesprávně, tedy v rozporu s ústavními předpisy, což ovšem samo

o sobě nemůže být důvodem pro zrušení takto eventuálně nesprávně aplikovatelného předpisu.“ (nález sp. zn. Pl. ÚS 8/98, vyhlášený pod č. 300/1998 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 12, nález č. 141). Jinými slovy, lze-li právní předpis vyložit několika způsoby, přičemž jen některý z nich je protiústavní, je nutné zvolit výklad ústavně konformní (nález sp. zn. Pl. ÚS 48/95, vyhlášený pod č. 121/1996 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 5, nález č. 21). Tyto premisy jsou také východiskem pro následující argumenty.

Účelem řízení o obecné kontrole norem není řešit všechny jednotlivé hypotetické situace, které dosud nenastaly, i když snad někdy nastat mohou. Pokud by takto Ústavní soud postupoval, překročil by svou funkci, která mu náleží v rámci obecné kontroly norem, a nahrazoval by ochranu základních práv, kterou z povahy věcí musí poskytovat obecné a správní soudy. Navrhovatel v tomto okruhu problémů snesl řadu hypotetických příkladů a situací, v nichž by podle něho napadené ustanovení vyvolalo protiústavní následky. Tyto právní závěry navrhovatele ovšem nejsou jediným a nutným interpretačním důsledkem zákona o obcích a zákona o místních poplatcích. Jinými slovy, závěr, že poplatková povinnost za zvláštní užívání veřejného prostranství se vztahuje též na vlastníky takovýchto veřejných prostranství, nutně z napadeného ustanovení nebo z jiného ustanovení zákona o obcích či zákona o místních poplatcích nevyplývá.

Právní závěr, podle něhož by byl vlastník pozemku povinen platit poplatky za zvláštní užívání svého pozemku, který byl jako veřejné prostranství označen obecně závaznou vyhláškou obce, by mohl být, podle okolností, v rozporu s ústavní ochranou vlastnictví. V takovémto případě by totiž došlo ke zpoplatnění výkonu vlastnického práva veřejnou mocí. Umístí-li tedy např. vlastník pozemku označeného jako veřejné prostranství na svůj pozemek reklamní zařízení (což je jeden z příkladů tzv. zvláštního užívání veřejného prostranství, uvedený v taxativním výčtu § 4 odst. 1 zákona č. 565/1990 Sb.), neměl by zásadně být subjektem poplatkové povinnosti za zvláštní užívání veřejného prostranství. V tom Ústavní soud dává za pravdu jak právním závěrům vysloveným některými autory právní teorie (srov. např. David, O., Zachariáš, J.: Poplatky za užívání veřejného prostranství, Právník č. 2/98, str. 161 a násl.), tak výhradám uvedeným ve vyjádření Senátu Parlamentu České republiky. V projednávané věci tedy není namístě derogační zásah Ústavního soudu. Naopak ochrana práv vlastníků bude předmětem případného řízení před správními soudy, které vezmou v úvahu všechny relevantní okolnosti individuálního případu a podle toho rozliší výkon vlastnického práva od jeho eventuálního zneužití.

VIII.

Upuštění od ústního jednání

Podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu může Ústavní soud se souhlasem účastníků upustit od ústního jednání, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Citované ustanovení lze vztáhnout na řízení v předmětné věci, proto si Ústavní soud vyžádal od účastníků řízení vyjádření, zda s upuštěním od ústního jednání souhlasí. Sdělením ze dne 19. ledna 2005 vyjádřil za navrhovatele souhlas s upuštěním od ústního jednání jeho zástupce MUDr. Mgr. I. L. Dopisem ze dne 25. ledna 2005 pak vyslovil s upuštěním od ústního jednání souhlas předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a dopisem ze dne 26. ledna 2005 i předseda Senátu Parlamentu České republiky.

S ohledem na výše uvedené argumenty zastavil Ústavní soud řízení o návrhu skupiny poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na zrušení § 4 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, podle § 67 odst. 1 zákona o Ústavním soudu. Návrh na zrušení § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), pak zamítl podle § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, protože dospěl k závěru, že nejsou dány důvody k jeho zrušení.

Předseda Ústavního soudu:
JUDr. Rychetský v. r.

ISSN 1211-1244

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7-Holešovice, telefon: 974 832 341 a 974 833 502, fax: 974 833 502 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 519 305 161, fax: 519 321 417, e-mail: sbirky@moraviapress.cz. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel.: 00421 2 44 45 46 28, fax: 00421 2 44 45 46 27. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2005 činí 3000,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné – 516 205 176, 519 305 176, 516 205 207, 519 205 207, objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 174, 519 305 174, objednávky-knihkupci – 516 205 161, 519 305 161, faxové objednávky – 519 321 417, e-mail – sbirky@moraviapress.cz, zelená linka – 800 100 314. **Internetová prodejna:** www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej – Benešov:** Oldřich HAAGER, Masarykovo nám. 231; **Brno:** Ing. Jiří Hrazdil, Vranovská 16, SEVT, a. s., Česká 14, Knihkupectví JUDr. Oktavján Kocián, Příkop 6, tel.: 545 175 080; **Břeclav:** Prodejna tiskovin, 17. listopadu 410, tel.: 519 322 132, fax: 519 370 036; **České Budějovice:** SEVT, a. s., Česká 3, tel.: 387 432 244; **Hradec Králové:** TECHNOR, Wonkova 432; **Cheb:** EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov:** DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň:** Knihařství – Příbíkova, J. Švermy 14; **Kladno:** eL VaN, Ke Stadionu 1953; **Klatovy:** Krameriovo knihkupectví, nám. Míru 169; **Liberec:** Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Litoměřice:** Jaroslav Tvrdík, Lidická 69, tel.: 416 732 135, fax: 416 734 875; **Most:** Knihkupectví „U Knihomila“, Ing. Romana Kopková, Moskevská 1999; **Olomouc:** ANAG, spol. s r. o., Denisova č. 2, Zdeněk Chumchal – Knihkupectví Týcho, Ostružnická 3, Knihkupectví SEVT, a. s., Ostružnická 10; **Ostrava:** LIBREX, Nádražní 14, Profesio, Hollarova 14, SEVT, a. s., Nádražní 29; **Otrokovice:** Ing. Kučeřík, Jungmannova 1165; **Pardubice:** LEJHANEK, s. r. o., třída Míru 65; **Plzeň:** TYPOS, a. s. Úslavská 2, EDICUM, Vojanova 45, Technické normy, Lábkova pav. č. 5, Vydavatelství a naklad. Aleš Čeněk, nám. Českých bratří 8; **Praha 1:** Dům učebnic a knih Černá Labuť, Na Poříčí 25, FIŠER-KLEMENTINUM, Karlova 1, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, NEOLUXOR s. r. o., Václavské nám. 41; **Praha 2:** ANAG, spol. s r. o., nám. Míru 9 (Národní dům), SEVT a. s., Slezská 126/6; **Praha 4:** SEVT, a. s., Jihlavská 405; **Praha 5:** SEVT, a. s., E. Peškové 14; **Praha 6:** PPP – Staňková Isabela, Puškinovo nám. 17; **Praha 7:** Donáška tisku, V Hájích 6; **Praha 8:** JASIPA, Zenklova 60, Specializovaná prodejna Sbírky zákonů, Sokolovská 35, tel.: 224 813 548; **Praha 9:** Abonentní tiskový servis-Ing. Urban, Jablonecká 362, po-pá 7-12 hod., tel.: 286 888 382, e-mail: tiskovy.servis@abonent.cz; **Praha 10:** BMSS START, s. r. o., Vinohradská 190; **Řerov:** Knihkupectví EM-ZET, Bartošova 9, Jana Honková – YAHOO – i – centrum, Komenského 38; **Sokolov:** KAMA, Kalousek Milan, K. H. Borovského 22, tel.: 352 303 402; **Šumperk:** Knihkupectví D & G, Hlavní tř. 23; **Tábor:** Milada Šimonová – EMU, Budějovická 928; **Teplíce:** Knihkupectví L & N, Masarykova 15; **Trutnov:** Galerie ALFA, Bulharská 58; **Ústí nad Labem:** Severočeská distribuční, s. r. o., Havířská 327, tel.: 475 259 032, fax: 475 259 029, Kartoon, s. r. o., Solvayova 1597/3, Vazby a doplňování Sbírek zákonů včetně dopravy zdarma, tel.+fax: 475 501 773, www.kartoon.cz, e-mail: kartoon@kartoon.cz; **Zábřeh:** Mgr. Ivana Patková, Žižkova 45; **Zatec:** Prodejna U Pivovaru, Žižkovo nám. 76, Jindřich Procházka, Bezděkov 89 – Vazby Sbírek, tel.: 415 712 904. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevidování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklamacce:** informace na tel. číslech 516 205 207, 519 305 207. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.